

Bruxelles, 30. studenoga 2023.
(OR. en)

16230/23

COH 93

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Na datum: 30. studenoga 2023.

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 15523/23

Predmet: Budućnost kohezijske politike
– zaključci Vijeća (30. studenoga 2023.)

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o budućnosti kohezijske politike, koje je Vijeće (opći poslovi / kohezija) odobrilo na 3989. sastanku održanom 30. studenoga 2023.

Zaključci Vijeća o budućnosti kohezijske politike

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

1. PODSJEĆA na svoje zaključke iz lipnja 2022. o Komunikaciji o Osmom izvješću o koheziji „Kohezija u Europi do 2050.”, kao i na svoje zaključke iz studenoga 2022. o kohezijskoj politici;
2. POZDRAVLJA činjenicu da je kohezijska politika od svojeg osmišljavanja jedan od temeljnih stupova procesa integracije EU-a te da omogućuje konvergenciju među državama članicama i unutar njih, povećava dobrobit i kvalitetu života građana EU-a i doprinosi jednakim konkurentskim uvjetima na jedinstvenom tržištu;
3. NAGLAŠAVA da kohezijska politika mora ostati ključni stup EU-a te da je u tu svrhu potrebno očuvati njezin jedini cilj promicanja skladnog razvoja cjelokupne Unije i jačanja njezine gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije, uz istodobno smanjenje razlika u stupnju razvijenosti različitih regija i zaostajanja regija u najnepovoljnijem položaju;

Među takvim regijama posebna se pozornost posvećuje ruralnim područjima, područjima zahvaćenima industrijskom tranzicijom i regijama koje su ozbiljno i trajno pogođene prirodnim ili demografskim poteškoćama, kao što su najsjevernije regije s vrlo niskom gustoćom naseljenosti te otočne, pogranične i planinske regije;

4. NAGLAŠAVA da je, unatoč tome što je kohezijska politika namijenjena svim regijama EU-a, potrebno osigurati usmjereniju i prilagodljiviju potporu, posebno slabije razvijenim regijama koje se i dalje suočavaju sa strukturnim izazovima pogoršanim višestrukim asimetričnim šokovima nedavnih kriza, a u kojima još nedostaje osnovna infrastruktura i pristup uslugama;

5. UZIMAJUĆI U OBZIR specifična obilježja najudaljenijih regija, posebice njihove strukturne gospodarske i socijalne situacije, koja je otežana zbog njihove udaljenosti, izoliranosti, male površine, složene topografije i klime, prirodnih opasnosti i gospodarske ovisnosti, što zaoštrava nove rizike i nejednakosti koji bi mogli utjecati na teritorijalnu koheziju EU-a kao cjeline. POZIVA Komisiju da u potpunosti iskoristi mogućnosti iz članka 349. Ugovora te da u odgovarajuće procjene učinka svojih budućih zakonodavnih prijedloga sustavno uključuje, kao specifičan i namjenski kriterij, posljedice na najudaljenije regije;
6. IMAJUĆI NA UMU da postoje regije, kao što su najsjevernije regije s vrlo niskom gustoćom naseljenosti te otočne, pogranične i planinske regije, koje su ozbiljno i trajno pogođene prirodnim ili demografskim poteškoćama te su im potrebne specifične mjere kako bi se prevladali navedeni nedostaci;
7. UVIĐA da se, unatoč potpori u okviru kohezijske politike, niz regija našlo ili bi se moglo naći u tzv. razvojnoj zamci, kako je istaknuto u Osmom izvješću o koheziji EU-a. Te regije bilježe duga razdoblja sporog ili negativnog rasta, uz slab rast produktivnosti i nizak broj novih radnih mjesta. Nadalje, neke se regije suočavaju s rizikom od upadanja u „zamku nedovoljnog razvoja talenata”, tj. izazova sve manje radne snage u kombinaciji s nižim udjelom osoba s tercijskim obrazovanjem. SMATRA da bi se kohezijskom politikom trebale podupirati regionalne strategije kojima bi se izbjegli takvi problemi;
8. POZIVA Komisiju i države članice da istraže načine za mjerenje i evaluaciju specifičnih potreba različitih područja kako bi kohezijska politika nakon 2027. bolje odgovarala na potrebe za skladnim razvojem;
9. POTVRĐUJE da je kohezijska politika dugoročna politika, a ne instrument za krizne situacije. NAGLAŠAVA ključno i odlučno djelovanje kohezijske politike u rješavanju nedavnih kriza i suočavanju s njihovim negativnim socioekonomskim učincima i sprečavanju povećanja postojećih asimetrija. SMATRA da bi se regulatorni okvir kohezijske politike trebao moći prilagoditi novim kretanjima i neočekivanim događajima, pri čemu podsjeća na dugoročnu transformacijsku prirodu i strukturne ciljeve kohezijske politike;

10. PODSJEĆA na to da niz novih izazova utječe na gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i konvergenciju. Među njima su demografski trendovi, migracije, klimatske promjene i njihove negativne posljedice, povezivost, zelena i digitalna tranzicija, energetska izoliranost, geopolitička nestabilnost na vanjskim granicama EU-a, osobito na istočnim granicama i koncentracija aktivnosti i stanovništva u velikim urbanim područjima. Te izazove treba rješavati na uključiv i pravedan način, osiguravajući pritom da nitko ne bude zapostavljen. TRAŽI od Komisije da u okviru predstojeće rasprave o kohezijskoj politici nakon 2027. predloži opcije za poboljšanu i usmjereniju potporu kohezijske politike kako bi se regije uspješno nosile s tim izazovima, osobito s obzirom na zelenu i digitalnu tranziciju i različite razine socioekonomskog razvoja;
11. UVIĐA da se povezivanjem reformi kojima se potiče rast i strateških ulaganja ostvaruje pokretačka snaga razvoja i otpornosti, ne samo za sve države članice nego i za sve njihove regije te da treba izvući pouke za budućnost kohezijske politike u smislu načina za podupiranje reformi. TRAŽI od Komisije da u okviru predstojeće rasprave o kohezijskoj politici nakon 2027. predloži opcije za fleksibilniju, učinkovitiju i usmjereniju kohezijsku politiku s jasnim prioritetima te za daljnje jačanje usmjerenosti ulaganja na rezultate, kao i za bolju povezanost kohezijske politike i europskog semestra;
12. PODSJEĆA na to da su podijeljeno upravljanje i načelo partnerstva sastavni dio kohezijske politike kojima se osigurava sustav višerazinskog upravljanja i održava ravnoteža u odlučivanju između Komisije, država članica, regija i lokalnih vlasti, uz blisku uključenost partnera, čime se postiže osjećaj odgovornosti za programe i razvojne trendove te jača pripadnost europskome projektu;
13. PODSJEĆA na to da je pri osmišljavanju i programiranju kohezijske politike važno osigurati pristup usmjeren na lokalnu razinu;

14. POZIVA NA poticanje opće svijesti o tome da se nijednom politikom ili inicijativom Unije ne smije štetiti koheziji. POZIVA Komisiju da se pri pripremi zakonodavnih prijedloga u znatnoj mjeri koristi procjenama teritorijalnog učinka kako bi se uočili teritorijalni učinci na dotična područja i regije;
15. NAGLAŠAVA potrebu za osiguravanjem usmjerenosti programiranja i provedbe kohezijske politike na prioritete Europske unije u području kohezije, kao i fleksibilnosti s obzirom na situaciju u regijama, uzimajući u obzir njihove teritorijalne specifičnosti i ranjivosti;
16. UKAZUJE na to da upravljanje kohezijskom politikom povezano sa znatnim administrativnim opterećenje koje ograničava njegovu učinkovitost te POTIČE na istraživanje svih načina za pojednostavnjenje, među ostalim mogućnostima za razvoj tzv. načela jedinstvene revizije;
17. NAGLAŠAVA važnost, na svim razinama, dobrog upravljanja i izgradnje kapaciteta na proces konvergencije i učinkovitost kohezijske politike;
18. PONOVRNO POTVRĐUJE to da naponi za pojednostavnjenjem također moraju imati za cilj osiguravanje visokih standarda u smislu sprečavanja i borbe protiv prijevara i korupcije te NAGLAŠAVA važnost zaštite financijskih interesa Unije s obzirom na Uredbu o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije;
19. ISTIČE da treba jačati komplementarnost i sinergiju kohezijske politike i drugih relevantnih europskih politika i inicijativa, i to od faze njihova osmišljavanja, kako bi se povećala njihova usklađenost i učinkovitost i smanjilo administrativno opterećenje za države članice, regije i korisnike te POZIVA Komisiju da razmotri jače strateški usmjeren pristup kako bi se osigurala takva usklađenost;
20. PRIMA NA ZNANJE da je Mehanizam za oporavak i otpornost uveden kao privremeni instrument za ograničavanje posljedica pandemije bolesti COVID-19. PREPOZNAJE važnost uvažavanja rezultata revizije i evaluacije Mehanizma kako bi se pravodobno izvukle pouke u vezi s njegovom uspješnosti;

21. UKAZUJE na važnost i mogućnosti prekogranične, transnacionalne, međuregionalne suradnje i suradnje najudaljenijih regija za države članice i njihove regije te ISTIČE da se uzajamnom suradnjom doprinosi razvoju regija i integraciji EU-a. POZIVA Komisiju da olakša operativnu koordinaciju programa Interreg i Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju;
 22. POZIVA Komisiju da nastavi blisku suradnju i razmjenu mišljenja s državama članicama o ključnim elementima rasprave o kohezijskoj politici nakon 2027.
-